

Ansökan om medel för arbete med Samtal för integration.

Bakom ansökan står Kristianstads kommun och Arbetsförmedlingen.

Bakgrund/problembeskrivning

Utanförskap är ett komplext fenomen, som vanligen kan handla om en egen upplevelse av att vara inkluderad eller känna sig utanför (samhället). Att människor känner att de är en del av en större gemenskap, är viktigt för den enskilde, men också för att motsättningar mellan olika uppfattningar och grupper ska minska och tilliten till individen och samhället ska stärkas. En viktig faktor för att motverka utanförskap, är en fungerande integration. Samhället kan inte luta sig tillbaka och hoppas att människor integreras på egen hand, att förståelsen för det svenska samhällets värderingar gällande demokratiska principer, mänskliga rättigheter, barn rättigheter, jämlikhet, jämställdhet etc. ska komma automatiskt. Ekonomiskt är Sverige ett välmående land och ett välfärdssamhälle. Ändå hamnar många utanför. Inte bara leder det till mänskligt lidande, utan också till stora kostnader. Med (tidiga förebyggande) rätt insatser går det att förhindra att människor hamnar utanför. Erfarenheter från kommuner dit många nyanlända kommit det senaste decenniet, visar att språk, utbildning och en någorlunda stabil bostadssituation är förutsättningar för att nyanlända ska kunna få samma möjligheter som andra när det gäller arbete och studier. Vi vet, att arbete är en av de bästa och effektivaste vägarna till en fungerande integration. Vi vet också, att ju tidigare en nyanländ kan komma i arbete desto gynnsammare är det både för individen, familjen och samhället.

Ett särskilt hinder för en fungerande integration, kan utgöras av värderingar och beteendemönster kopplade till en hederskultur. Definitionen av hederskultur avser samlingsbegrepp för kulturella mönster som inskränker människors fri och rättigheter med hänvisning till närståendes heder. Definitionen av hedersförtryck avser när hederskultur utövas mot någon som inte själv omfattar hederskulturens värderingar. I sin mest extrema form resulterar hederstänkandet i hot om våld och våld, inklusive dödligt våld. Det hedersrelaterade våldets kollektiva karaktär innebär att det kan finnas fler förövare av båda könen och att offren kan vara både kvinnor och män samt flickor och pojkar. Det kan också innebära att våldet sanktioneras av familjen och den närmaste omgivningen, även av andra kvinnor (Regeringens definition; 2007/08:39).

Att tvingas anpassa sig till familjens normer och värderingar och/eller vara utsatt för våld och förtryck, kan leda till flera olika psykosociala konsekvenser både på kort och lång sikt. Som exempel på områden där svårigheter kan uppstå, kan nämnas

nära relationer, psykiskt mående (depression, ångest), sömn- och ätstörningar, koncentrationssvårigheter, skuld- och skamkänslor samt att den som blir utsatt blir isolerad från andra och därmed kan hindras från att få samma möjligheter t.ex. till arbete (eller studier) som andra.

En undersökning från Socialstyrelsen, "Frihet och familj", visade att en stor majoritet ungdomar som placerats i skyddade boenden till följd av att de utsatts för hedersrelaterat våld eller löpte risk för att utsättas för det, hade psykosomatiska och psykiska problem, som hade samband med det de utsatts för. C:a 70 procent hade ofta eller alltid huvudvärk och svårt att sova och en lika stor andel hade ofta eller alltid ångest och kände sig deprimerade. C:a 30 procent hade självmordstankar. En uppföljning, som gjordes ett år senare, visade att många fortfarande mådde psykiskt dåligt. Redan 2009 visade Länsstyrelsen Västra Götalands studie "Stress och trauma", att psykisk ohälsa är vanligt bland dem som utsatts för hedersrelaterat våld.

Om en bidragande orsak till att människor hamnar utanför, är att kunskapen om och förståelsen för samhället är lägre än önskat när det gäller jämlikhet, jämställdhet och/eller en allmän syn på kvinnors och mäns rättigheter, är förhoppningen att det här projektet kan innebära en förändring.

På lokal nivå, är bakgrunden att medarbetarna i det av Samordningsförbundet Skåne Nordost finansierade projektet Hela Familjen, uppmärksammat att det i familjer med långvarigt försörjningsstöd förefaller vanligt med hedersrelaterade värderingar i mer eller mindre uttalad form.

För att förebygga och motverka att hederskulturella mönster leder till (psykisk) ohälsa (självupplevd eller intygad), utanförskap och långvarigt försörjningsstödsberoende, vill vi därför pröva om en tidig insats i form av samtalsgruppsdeltagande redan under etableringsprocessen, kan ge familjer adekvata stöd- och hjälpinsatser och på så vis verka förebyggande, så att familjemedlemmar inte ska riskera utsättas för hedersrelaterat svårigheter, som hindrar dem från att delta i samhällets möjligheter. Vi vill också pröva om samma insats har effekt även i familjer där det redan finns ett långvarigt försörjningsstöd, etablerat utanförskap och (psykisk) ohälsa (självupplevd eller intygad) i förhoppningen om att kunna påverka eller bryta mönster och förbättra deltagarnas förutsättningar att delta i t.ex. medicinska eller arbetslivsinriktade rehabiliteringsåtgärder.

Det finns redan idag pågående samarbeten med samma eller liknande syften, men de ligger varken så tidigt i individernas etableringsprocess, som denna insats kommer att göra, eller så sent. Teorin är, att ett långvarigt utanförskap kan ha bidragit till att

hedersrelaterad problematik kunnat få ett starkare fäste än den hade fått om värderingsfrågor fått ett större utrymme tidigare i integrationsprocessen.

Vidare är det som är specifikt med den insats vi vill pröva, att det är en generell satsning som riktar sig till personer som deltar i etableringen och/eller är långvarigt försörjningsstödsberoende och där det finns språksvagheter.

Handläggarnas/verksamheternas kunskaper om och erfarenheter av var hedersvärderingar kan förekomma bör kunna vara vägledande.

Hur har processen tagits fram

Ansökan har tagits fram i samverkan mellan Kristianstads kommun och Arbetsförmedlingen utifrån ett gemensamt identifierat behov.

Målgrupp för insatsen

Målgrupp för insatsen är familjer, som är bosatta i Kristianstads kommun och som har åtminstone ett barn under 12 år, och

- ingår i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag
- eller uppbär försörjningsstöd från Kristianstads kommun och har gjort det under minst 10 – 12 månader, samt har behov av tolk trots genomgången SFI, eller är långvarigt sjukskrivna/har långvarig ohälsa (tre månader eller mer).

Målgruppen är generell enligt beskrivning nedan, i syfte att familjer med hedersvärderingar kan delta i samtalsgrupp med andra familjer som delar samma bakgrund, men inte samma värderingar, för att öka förståelse för andra synsätt, så att det inte innebär en känsla av att bli pådyvlad den svenska kulturen.

Resultat och effektmål

Den övergripande målsättningen, är att öka graden och möjligheten till integration genom att arbeta för en s.k. normaliseringsprincip, som består i att deltagarna i insatsen får ökade kunskaper om vad som gäller i Sverige, för att på detta sätt öka individernas möjligheter till inträde i samhället och till arbetslivsriktade åtgärder/arbetslivet samt uppnå ökad jämställdhet.

För personer, som uppbär långvarigt försörjningsstöd från Kristianstads kommun är avsikten, att alla familjer i målgruppen där indikationer på att aktuell problematik kan finnas ska kunna anvisas till denna insats. Särskilt fokus kommer att läggas på familjer, som ingår i Hela Familjen-samarbetet. Målen är följande:

- 1) att antalet kvinnor i aktivitet mot arbete ska öka
- 2) att antalet sjukskrivna av oklar anledning ska minskas, t.ex. med hjälp ökad användning av kommunalt medicinskt underlag
- 3) att kunskapen om det svenska samhället ska öka och leda till en ökad känsla av delaktighet.

Effekterna kommer att följas och mätas genom utbetalat försörjningsstöd, antalet individer i aktivitet respektive sjukskrivning. Uppföljning och mätning kommer att ske efter deltagande i projektet samt efter 6 månader efter avslutningen vid bibehållet försörjningsstöd. Antalet samverkansmöten kommer också att följas och mätas.

För deltagare från Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag är avsikten, att de som tillhör målgruppen och har en etableringsplan ska kunna delta i denna insats. Målen är:

- 1) att antalet kvinnor som lämnar etableringen i förtid, eller som går ut från etableringen och tackar nej till eller inte deltar i insats (t.ex. JOB eller UGA) från Arbetsförmedlingen ska minska
- 2) att antalet deltagare som lämnar etableringen gör det med en större förståelse för det svenska samhället
- 3) att varje kvinna inom målgruppen i samband med överlämning från Arbetsförmedlingen till kommunen, erbjuds ett trepartssamtal. Syftet med ett erbjudande om trepartssamtal, är en förhoppning om att gemensamt kunna motivera kvinnan mot arbete/arbetslivet (alternativt studier) eller arbetsförberedande insats samt att trepartssamtal kan öka förutsättningarna för att uppmärksamma tecken på eventuell hedersrelaterad problematik. Samtalsledarna kan i mötessammanhang ses som en möjlig resurs att använda även i möten, då de kan antas vara bättre rustade att lägga märke till signaler på hedersrelaterad problematik, som ordinarie handläggare kanske inte tänker på.

Sammanfattningsvis är således slutmålet för denna insats inte att deltagarna återfår arbetsförmåga direkt, utan deltagande ska istället ses som ett led i processen på vägen mot att återfå arbetsförmåga (och bli självförsörjande).

Ytterligare ett mål, är avslutningsvis, att utveckla kompetensen hos personal som möter målgruppen, för att tydligt kunna skilja på när det går att arbeta med (förebyggande) arbete enligt ovan beskriven metod utifrån normaliseringsprincipen och när detta inte är möjligt. En gränsdragning görs vid situationer där hedersrelaterat våld förekommer. De situationerna får hanteras inom ramen för socialtjänstens befintliga arbete.

Tidsplan

Processtiden är 3 år med planerad uppstart den 1 september 2017 och avslut den 31 augusti 2020.

Aktiviteter

Arbets sättet baserar sig på det arbetssätt, som används i "Vår Väg". Det är en utbildning, som riktar sig till utlandsfödda föräldrar som vill ha stöd i sitt föräldraskap. Grundidén är samma: det kan vara svårt att komma till ett nytt land, uppleva en ny och främmande kultur och befinna sig i ett sammanhang som ställer nya krav på en person, både som samhällsmedborgare och som förälder.

I aktiviteterna ingår att prata om och hantera hur flytten från ett land till Sverige påverkar på individ-, föräldra- och familjenivå, om förväntningar som finns i samhället och hur man förhåller sig till dem, strategier och förutsättningar för att bättre kunna förstå och komma in i samhället, studier och/eller arbetsliv och bli självförsörjande.

Metodutvecklingen under projektet går ut på, att åstadkomma ett fungerande samarbete i form av kontinuerliga träffar för grupper om 8 deltagare under 10 veckor vardera. Deltagande i gruppen innebär aktivitet om 2 tillfällen á 2,5 timmar per tillfälle, två gånger per vecka och utöver det hemuppgifter motsvarande ytterligare 2,5 timmar. Grupperna kommer att ledas av samtalsledare för att redan tidigt i etableringsprocessen förebygga att hederstradition och hederskultur förstärks, samt att för motverka att personer som varit i Sverige under lång tid utan att ha nått arbete eller studier (blivit självförsörjande) till följd av utanförskap ges utrymme att utöva olika former av kontroll, som kan kopplas till hederstradition och hederskultur, så att det utgör hinder för den enskilde själv och/eller dennes närstående att nå arbete eller studier och leder till (psykisk) ohälsa. Det är viktigt, att fortsätta verka för att kunna identifiera hela familjens behov av stöd på samma sätt som görs i Hela Familjen-samarbetet.

I samtalsledarnas uppdrag, kommer också att läggas ett pass inom ramen för Arbetsförmedlingens introduktionsschema för nya etableringssökande, i syfte att aktualisera frågor om hederskultur och informera alla sökanden. Introduktionen är på 4 veckor för sökanden med en timmes informationer 1 – 2 ggr/vecka innan en etableringsplan görs, varför beräknad tidsåtgång för detta blir c:a 2 tim/vecka. Därefter kommer ett urval att kunna göras utifrån målgruppskriterierna, sådant som framkommit vid informationerna hos Arbetsförmedlingen och andra möjliga relevanta omständigheter inom kommunen. På Arbetsförmedlingen innebär detta, att alla nyinskrivna får en generell information om att Samtal för integration finns

och vad det innebär, samtidigt som det "bara" är de som har behov, som kommer att delta i samtalsgrupperna.

I aktiviteterna ingår också en vidare bemärkelse av arbete med att förebygga och uppmärksamma hedersrelaterad problematik. Med det menas här, utbildning av yrkesverksamma över myndighets-/verksamhetsgränser, att utveckla och etablera samarbete med t.ex. primärvården samt att bygga nätverk.

Under projekttiden kommer gemensamma kompetensutvecklingsinsatser för relevanta verksamheters chefer och medarbetare att arrangeras. Som exempel kan nämnas BVC-personal och personal inom skolhälsovården, då även de har kontakt med målgruppen.

Det finns också en avsikt att under projekttidens gång pröva om det finns förutsättningar för att etablera ett samarbete med BVC (ffa via vårdcentralen Vilan).

Arbetet i Samtal för integration kommer att bli en del av en rad olika insatser som går i linje med kommunens plan för integration och värdigt mottagande, men som även omfattas av kommunens arbete mot våld i nära relationer.

Processägare

Kristianstads kommun är processägare.

Styrgrupp

Till projektet kommer en styrgrupp bestående av representanter för de samverkande parterna att finnas. Styrgruppen är projektet ledningsgrupp, varför de som ingår i gruppen behöver ha beslutsmandat. Projektägaren är sammankallande. Samordningsförbundet Skåne Nordost är ständigt adjungerat till styrgruppen. Styrgruppen träffas en gång per kvartal.

En rutin för hantering av brådskande frågeställningar och för hur processrelaterade frågor som rör den egna verksamheten ska tas fram.

Budget

Budgetalternativ 1

Kristianstads kommun: 2,0 tjänster som samtalsledare. Om samtalsledarna har högskoleutbildning, uppskattas heltidslönen uppskattas till 31 000 kr/mån x sociala

avgifter = 43 400 kr/mån. och 520 800 kr/år för en heltidstjänst. 2,0 tjänster blir därför 1 041 600 kr/år.

0,75 tjänst som projektledare. 0,10 tjänst av projektledartjänsten viks för arbete för Arbetsförmedlingen. Högskoleutbildning inom socialt arbete eller likvärdigt.

Uppskattad heltidslön 34 000 kr/mån x sociala avgifter = 47 600 kr/mån. och 571 200 kr/år för en heltidstjänst. 0,75 tjänst blir därför 428 400 kr/år.

	2017	2018	2019	2020	Summa:
Kristianstads kommun	316 400	1 470 000	1 470 000	632 800	3 889 200
Workshops + kompetensutveckling	5000	20 000	20 000	15 000	60 000
Utvärdering	15 000	40 000	40 000	30 000	125 000
Handledning	15 000	40 000	40 000	30 000	125 000
Totalt:	351 400	1 570 000	1 570 000	707 800	4 199 200

Budgetalternativ 2

Kristianstads kommun: 2,0 tjänster som samtalsledare. Om samtalsledarna **inte** har högskoleutbildning, uppskattas heltidslönen uppskattas till 29 000 kr/mån x sociala avgifter = 40 600 kr/mån. och 487 200 kr/år för en heltidstjänst. 2,0 tjänster blir därför 974 400 kr/år.

0,75 tjänst som projektledare. 0,10 tjänst av projektledartjänsten viks för arbete för arbetsförmedlingen. Högskoleutbildning inom socialt arbete eller likvärdigt.

Uppskattad heltidslön 34 000 kr/mån x sociala avgifter = 47 600 kr/mån. och 571 200 kr/år för en heltidstjänst. 0,75 tjänst blir därför 428 400 kr/år.

	2017	2018	2019	2020	Summa:
Kristianstads kommun	305 200	1 402 800	1 402 800	610 400	3 721 200
Workshops + kompetensutveckling	5000	20 000	20 000	15 000	60 000
Utvärdering	15 000	40 000	40 000	30 000	125 000
Handledning	15 000	40 000	40 000	30 000	125 000
Totalt:	340 200	1 502 800	1 502 800	685 400	4 031 200

Projektledarens uppdrag är att hålla samman processen inklusive budgetuppföljning, ansvara för utbildningsinsatser och i samråd med styrgruppen ta fram förslag på implementering samt att fortlöpande informera om, följa upp och

bevaka att projektet och dess mål följer ansökan. Projektledarens uppdrag blir vidare att bevakna så att projektets syfte i första hand är integrationsfrämjande, vilket kan förebygga risken för att hederskultur blir mer befäst. Basen i projektet ska vara normaliseringsprincipen, att genom främjande och förebyggande åtgärder möjliggöra individens inträde i samhället.

Särskilda förväntningar finns på samtalsledarna: de förväntas ha erfarenhet och vana av arbete med grupper, förändringsarbete för och med grupper, arbete med attitydpåverkan, normer, värderingar och inte minst motivationsarbete.

Samtalsledarna kommer att ha tre samtalsgrupper igång samtidigt, vilket innebär att 24 gruppdeltagare kommer att delta samtidigt men i tre olika grupper. En dag per vecka av samtalsledarnas arbetstid, kommer att vikas för möten, hantering av hemuppgifter och utvecklingsdiskussioner.

Samtalsledarna kommer att förväntas delta i handledning. Handledning kommer även att erbjudas projektledaren om behov finns.

Metoder för uppföljning

Arbetsmodellen kommer att utvärderas externt. Upphandling av utvärderingen kommer att ske om/när medel beviljats.

I projektledarens uppdrag ingår att tillsammans med den externa utvärderaren välja ut en projektdeltagarmodell, för att kunna standardisera arbetssättet och följa om detta arbete gör någon skillnad på individnivå.

Arbetsförmedlingen avser att från projektets start följa om det sker någon förändring i kvinnors kvarstannande i etableringen, så att de i högre grad går ut i självförsörjning (och inte stannar kvar i bidragssystem).

Utöver utvärderingen som nämns ovan, ska Sektorsövergripande system för uppföljning av samverkan och finansiell samordning inom rehabiliteringsområdet (SUS) användas.

Implementering i ordinarie verksamhet

Det går i nuläget inte att ta ställning till implementering i ordinarie verksamhet. Ambitionen är dock att implementera de insatsvinster som väntas tydliggöras under projekttiden. För att underlätta en framtida implementering, är avsikten att utveckla så mycket som möjligt utifrån ett synsätt som harmonierar med ordinarie uppdrag

och arbete, även om tjänsterna eller innehållet i tjänsterna som medel ansöks för inte finns i nuvarande ordinarie verksamheter.

Styrgruppens representanter har ändå i uppdrag och ansvar för att driva implementeringsfrågor i sina respektive verksamheter och löpande återrapportera arbetet med detta till styrgruppen. Styrgruppen har också ansvar för att tillsammans med de Finsam-finansierade medarbetarna identifiera vad som skulle kunna implementeras samt för att ta fram en plan för implementering. Implementeringsplanen ska vara framarbetad senast till utgången av år 2.

Övrigt

I samband med utgången av år 1 kommer en fördjupad uppföljning och analys av det första årets arbete att göras i syfte att få klarhet i eventuella behov av förändringar m.m., som kan behöva genomföras år 2 och år 3 för att säkerställa att arbetet drivs mot en långsiktigt fungerande arbetsmodell.

Skulle den fördjupade uppföljningen visa, att det finns behov av förändringar eller ökade resurser för tid, medarbetare e.dyl. kommer äskande om ytterligare medel från Samordningsförbundet Skåne Nordost att ske. Visar den fördjupade uppföljningen däremot ett behov av minskade resurser, kommer det att rapporteras till styrelsen.

I arbetet ingår även att sprida kunskap och erfarenhet till andra kommuner och berörda verksamheter inom Samordningsförbundets Skåne Nordost geografiska område. Ett sådant spridningsarbete syftar till att uppnå en bred kunskapsökning och eventuellt bana väg för eller möjliggöra etableringen av ett gemensamt arbetssätt i nordöstra Skåne.

Det kan även finnas intresse och behov av spridningsarbete utanför Samordningsförbundets Skåne Nordost geografiska område, varför processägaren kommer att ha en beredskap även för det. Spridningsarbetet kan i så fall ske på olika sätt, såsom genom information, workshops, via Kommunförbundets FoU-verksamhet eller kunskapscentra, som är på väg att startas.

Underskrifter av företrädare för de ansökande parterna

.....

Merete Tillman

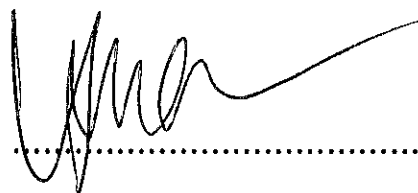
förvaltningschef,

Arbete- och välfärdsförvaltningen

Kristianstads kommun

.....
Kristianstad 8/6-17

Plats och datum för underskrift

.....

Annelie Lundquist Ekbladh

sektionsschef,

Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingen Kristianstad

.....
13/6 Kristianstad

Plats och datum för underskrift